

Innst. S. nr. 97

(2005-2006)

Innstilling til Stortinget fra energi- og miljøkomiteen

Dokument nr. 8:9 (2005-2006)

Innstilling fra energi- og miljøkomiteen om forslag fra stortingsrepresentantene Ketil Solvik-Olsen, Øyvind Korsberg, Torbjørn Andersen og Tord Lien om en samlet plan for bygging av vindkraftanlegg i Norge

Til Stortinget

SAMMENDRAG

Følgende forslag fremmes i dokumentet:

"Stortinget ber Regjeringen fremme en samlet plan for bygging av vindkraftanlegg i Norge. Planen skal blant annet gi oversikt over kostnader, positive og negative miljøaspekter, innvirkning på reiseliv, forsyningssikkerhet og lignende."

KOMITEENS MERKNADER

Komiteen, medlemmene fra Arbeiderpartiet, Asmund Kristoffersen, Marianne Marthinsen, Eva M. Nielsen, Tore Nordtun, Torny Pedersen og Terje Aasland, fra Fremskrittspartiet, Torbjørn Andersen, Tord Lien og Ketil Solvik-Olsen, fra Høyre, Børge Brende og Ivar Kristiansen, fra Sosialistisk Venstreparti, Heidi Sørensen, fra Kristelig Folkeparti, Line Henriette Holten Hjemdal, fra Senterpartiet, Ola Borten Moe, og fra Venstre, lederen Gunnar Kvassheim, mener at Norge har naturgitte forutsetninger som tilsier at vi gjennom kunnskap og kompetanse innenfor energisektoren kan utvikle teknologi og finne løsninger som reduserer utslipp av klimagasser. Landet har et stort potensiale til å utnytte nye og fornybare energikilder, der miljøvennlig vindkraft er en av flere muligheter. Det er derfor

rimelig å kunne øke utbyggingen av miljøvennlig vindkraft og gjennom konsesjonssystemet sørge for en god regional og nasjonal koordinering av vindkraftutbyggingen.

Komiteen viser til at Stortinget under behandling av St.meld. nr. 29 (1998-99) Om energipolitikken, satte som et mål at det skal bygges vindkraftanlegg som årlig produserer 3 TWh innen 2010.

Komiteen er videre kjent med at interessen for bygging av vindmølleparker er meget stor, slik også forslagsstillerne i Dokument nr. 8:9 (2005-2006) skriver - bl.a. med henvisning til høyere strømpriser, økende underbalanse i kraftforsyningen, eventuelle indirekte og direkte støtteordninger, positive politiske signaler og teknologiutvikling.

Dette bekreftes ved at det allerede er gitt konsesjon til utbygging av mer enn 3 TWh vindkraft, og at det foreligger meldinger og søknader for ytterligere 63 vindkraftprosjekter tilsvarende i overkant av 20 TWh. Dette viser at potensialet for vindkraft er stort, og at vindkraft kan være et viktig bidrag i vårt kraftmarked, ikke minst i et marked der dette kan kombinere vår vannkraftproduksjon og framtidig gasskraftproduksjon.

Komiteen understreker at vindkraftproduksjon reiser store utfordringer for miljøet i vid forstand. Det gjelder bl.a. hensynet til naturmiljøet, biologisk mangfold, naturtyper, friluftsliv, landskap og arealbruk, kulturminner og kulturmiljø m.m. Det gjelder også hensynet til forskjellig næringsvirksomhet, ikke minst den delen av reiselivsnæringen som baserer seg på natur og naturoplevelser.

Komiteens flertall, alle unntatt medlemmene fra Fremskrittspartiet, vil ikke gi sin støtte til forslaget fra forslagsstillerne om en samlet plan for bygging av vindkraftanlegg i Norge tilsvarende det en har for vannkraft i Norge.

Flertallet viser til at det under komitéhøringer kom fram at en samlet plan for vindkraft på den ene

siden vil medføre en kraftig økning i utredningspålegg for utbygger, samtidig som at en samlet plan umulig kunne gå dyp nok til å avdekke alle nødvendige problemstillinger og faktorer som kan påvirke den enkelte vindkraftlokalitet, og at en slik plan dermed ville få liten reell verdi. Det ble hevdet at en først gjennom konsekvensutredninger for det enkelte prosjekt kunne trekke de nødvendige konklusjoner med hensyn til konfliktpotensiale og egnethet.

Flertallet mener at man kan oppnå en avveining av alle nødvendige hensyn i enkeltsaker i hovedsak gjennom de allerede vedtatte virkemidler, dvs. konsekvensutredninger, høringer og tematiske konfliktvurderinger av meldte og søkte vindkraftprosjekter som underlag for konsesjonsbehandlingen.

Flertallet er kjent med at Miljøverndepartementet har ansvaret for utarbeidelse av retningslinjer for planlegging og lokalisering av vindkraftanlegg, og at det nå foretas et bredt arbeid på dette området der alle relevante departementer er med.

Flertallet vil be om at departementet i dette arbeidet bl.a. vurderer følgende:

- Inkludere reiseliv og annen relevant næringsvirksomhet i kriteriegrunnlaget.
- Landskapsverdier bl.a. sett i lys av vår ratifisering av landskapsvernkonvensjonen.
- Rollen til fylkeskommunale- og/eller regionale planer der en bl.a. vurderer de krav som kan stilles til omfanget av slike planer.
- Konsentrasjonen av større vindkraftanlegg plassert på lokaliteter uten store miljø- og interessekonflikter i stedet for mange små spredte anlegg langs store deler av kysten.
- Hvordan involvere interessegrupper og interesseorganisasjoner, utbyggere, næringsliv med flere i utarbeidelse av retningslinjene.
- Legge til rette for organisering av samspill mellom grupper med ulike interesser etter en "sameksistensmodell", som betyr at parter i fellesskap bidrar til å finne løsninger som kan være akseptable for de berørte.

Flertallet vil også be Olje- og energidepartementet i samarbeid med berørte departementer å vurdere behovet for kartlegging av egnede områder for offshore vindkraftutbygging.

Komiteens medlemmer fra Fremskrittspartiet er skuffet over at flertallet i komiteen ikke ønsker å sikre et skikkelig rammeverk for en nasjonal koordinering av den enorme vindkraftsatsingen som vil skje i Norge fremover. Disse medlemmer konstaterer at flertallet dermed vil la myndighetene hovedsakelig fortsette i samme spor i vindkraftspørsmålet, selv om det har skapt stadig høyere konfliktnivå lokalt og regionalt. Disse medlemmer viser til at elleve vindkraft-anlegg er satt i drift og ytterligere elleve anlegg har fått konsesjon. Disse i seg selv er nok til å oppfylle Stortingets målsetning om 3 TWH vindkraft innen 2010, noe som burde tilsi at det er fullstendig

unødvendig med overdrevent hastverk i behandlingen av de ytterligere 71 prosjekter som er under konsesjonsbehandling eller er forhåndsmeldt. Disse 93 prosjektene vil gi minst 3360 vindmøller langs kysten, hver på ca. 160 meter høye, inkludert vingespenn. Det er i tillegg forventet en rekke nye søknader de nærmeste årene.

Disse medlemmer har merket seg at flere aktører er skeptiske til en samlet plan, fordi de ser for seg store utredninger og et detaljnivå på linje med samlet plan for vannkraft. Sågar har energiministeren antydnet at en samlet plan for vindkraft innebærer at det må foretas vindmålinger over hele landet. Disse medlemmer vil derfor presisere at betegnelsen "samlet plan" i denne sammenheng viser til behovet for en skikkelig nasjonal koordinering. Disse medlemmer mener det er fullt mulig å lage en slik plan på et overordnet detaljnivå, uten at det må være like detaljert og omfattende som samlet plan for vannkraft. Ved en samlet plan får man definert hvilke områder som fremstår som best og minst egnet til vindkraft, og deretter kjører vanlige konsesjonsbehandlinger på alle prosjekter som fremstår som egnet til utbygging uten åpenbare miljøkonflikter.

Disse medlemmer viser til at Sosialistisk Venstreparti tidligere har støttet et forslag om en samlet plan for vindkraft. I flere fylker er det allerede utarbeidet egnethetsanalyser av lokale planer. Disse medlemmer mener det er uvilje som ligger til grunn når man mener slike analyser kan lages lokalt men ikke dras sammen til en nasjonal helhet.

Disse medlemmer mener samtidig at det vitner om forskjellsbehandling når flertallet ikke våger å utsette vindkraftprosjekter for en lignende helhetsvurdering som vannkraftprosjekter utsettes for. Arbeidet med Samlet plan og verneplanen for vassdragene er utvilsomt tidkrevende og legger mange hindringer i veien for utnyttelse av vannkraftressursene mange steder, men likevel fortsetter arbeidet pga. hensynet til viktige miljøverdier. Disse medlemmer konstaterer at vindkraft åpenbart er blant de politisk korrekte teknologiene for tiden, og at teknologien derfor skal behandles mer lempelig enn øvrig kraftproduksjon.

Disse medlemmer mener behovet for en nasjonal plan er stort. Nylig har Direktoratet for naturforvaltning og Riksantikvaren vurdert 52 planlagte vindkraftprosjekter, og konkludert med at det er store eller svært store miljøkonflikter ved 29 av prosjektene. I et brev til NVE skriver de at mange små anlegg langs kysten "vil kunne gi svært store sumvirkninger på miljø og kulturminner, samtidig som de bidrar lite til energibalansen og nasjonale mål om produksjon av fornybar energi" (NTB 24. januar 2006). Disse medlemmer viser til at lederartikkelen i avisen Nordlys 19. desember 2005 anbefalte alle å ta en tenkpause rundt vindkraftsatsingen, fordi det ville ha konsekvenser for fellesinteressene på fugl, vilt, landskaper, friluftsliv og turisme. Debatten må tas før inngrepene skjer.

Disse medlemmer viser til at reiselivsbransjen og miljøbevegelsen er bekymret over det som ansees som et rotterace for å bygge vindmøller. Seksjonssjef

Egil Hauge ved miljøvernavdelingen hos Fylkesmannen i Hordaland sier til Bergens Tidende 30. desember 2005 at vindparkrevolusjonens innledende fase til dels har vært preget av råkjør for å få enkelte prosjekter trumfet gjennom hurtigst mulig. Han etterlyser en nasjonal plan for vindkraftutbygging, som kan gi grunnlag for prioritering av prosjekter. Reiselivsnæringen på sin side mener de i alt for liten grad har blitt tatt på alvor, og frykter at fylkesvis forvaltning av vindkraftprosjektene kan gi uønskede konsekvenser over større områder, ved at kystkulturen over lange strekninger ikke sees i en helhet fordi den deles opp av fylkesgrenser.

Disse medlemmer viser til at en rekke fylkes- og lokallag av regjeringspartiene har ytret ønske om en samlet plan for vindkraft, fordi presset fra vindkraftaktørene er så høyt. I tillegg har det startet opp en rekke folkeaksjoner mot vindkraft i lokalsamfunn langs kysten. Dette vitner om at konfliktnivået rundt vindkraft er stort og stigende.

Disse medlemmer viser også til at utstrakt utbygging av vindkraft i Finnmark vil kreve store investeringer i hovednettet for å føre strømmen til Midt-Norge. Disse medlemmer mener slike "eksterne kostnader" for storsamfunnet ikke vil bli godt nok ivare tatt ved kun fylkesvise planer. Balbir Singh, forsker ved Samfunns- og næringslivsforskning ved NHH, sier at "ny vindkraftkapasitet i Nord-Norge uten nettinvesteringer, er ikke et alternativ. Og satsing på vindkraft i Nord-Norge med nettinvesteringer kan bli svært dyrt. Det er ikke mangel på vind, men overføringskostnadene som byr på problemer i nord". Han sier også at "de som søker konsesjon for å drive vindkraftverk må plassere det slik at det er gunstig for hele systemet". Disse medlemmer mener en samlet plan er beste virkemiddel for å sikre at vindkraftanleggene lokaliseres optimalt i forhold til energibehov, produksjon, miljø og lokale hensyn. En samlet plan vil kunne legge de mest kontroversielle og uønskede prosjektene "døde" raskere enn i dag, noe Reiselivsbedriftenes Landsforening har etterlyst, fordi det trekker på store ressurser når slike kontroversielle saker drar ut i tid.

Disse medlemmer viser til administrerende direktør Per Storegjerde i Sunnfjord Energi, som har uttalt til NRK Sogn og Fjordane 21. desember 2005 at vindkraft er ulønnsomt, men "dette er jo politisk bestemt, det er den rådende energipolitikken i kongeriket i dag, at det desidert dyreste alternativet skal løftes

opp". Michael Hoel, professor ved Universitetet i Oslo, sier i samme intervjuet at "ei storstilt utbygging av vindmøller vil ikke være effektivt klimamessig, og det er ikke lønnsomt samfunnsøkonomisk". Videre sier han at "utbygging vil endre landskapsbildet dramatisk mange steder langs kysten og gi varige skader på naturen".

Disse medlemmer viser til at Norges Miljøvernforbund har påpekt at vindkraftutbygging i myrområder på kysten kan øke klimagassutslippene. Tatt i betraktning de øvrige partiers stadige fokus på CO₂-utslipp fra kraftproduksjon, så mener disse medlemmer at vindkraftverk må vurderes underlagt lignende krav til CO₂-utslipp. Disse medlemmer fremmer derfor følgende forslag:

"Stortinget ber Regjeringen i Revidert statsbudsjett fremlegge et CO₂-regnskap for vindkraftsatsingen i Norge."

FORSLAG FRA MINDRETALL

Forslag fra Fremskrittspartiet:

Forslag 1

Stortinget ber Regjeringen fremme en samlet plan for bygging av vindkraftanlegg i Norge. Planen skal blant annet gi oversikt over kostnader, positive og negative miljøaspekter, innvirkning på reiseliv, forsyningssikkerhet og lignende.

Forslag 2

Stortinget ber Regjeringen i Revidert statsbudsjett fremlegge et CO₂-regnskap for vindkraftsatsingen i Norge.

KOMITEENS TILRÅDING

Komiteen har for øvrig ingen merknader, viser til dokumentet og rår Stortinget til å gjøre slikt

vedtak:

Dokument nr. 8:9 (2005-2006) - forslag fra stortingsrepresentantene Ketil Solvik-Olsen, Øyvind Korsberg, Torbjørn Andersen og Tord Lien om en samlet plan for bygging av vindkraftanlegg i Norge. Planen skal blant annet gi oversikt over kostnader, positive og negative miljøaspekter, innvirkning på reiseliv, forsyningssikkerhet og lignende - bifalles ikke.

Oslo, i energi- og miljøkomiteen, den 16. februar 2006

Gunnar Kvassheim
leder

Asmund Kristoffersen
ordfører

